

Vertikális kapcsolatok az élelmiszer-ellátási láncban: A helyes gyakorlat elvei

A vállalkozások közötti (B2B) platform törzstagjainak javaslata:

AIM

CEJA

CELCAA

CLITRAVI

Copa Cogeca

ERRT

EuroCommerce

Euro Coop

FoodDrinkEurope

UEAPME

UGAL

A vonatkozó versenyjogi szabályok betartásának biztosítása érdekében, ez a dokumentum szervezeti kommunikációkban a kereskedelmi stratégiák közvetlen vagy közvetett összehangolása céljából nem tárgyalható, és egyéb módon sem használható fel.

Bevezetés¹

Az európai intézmények és számos tagállam is felvetette már, hogy az élelmiszer-ellátási láncsal kapcsolatban problémák merültek fel, és egyetértettek abban, hogy ezekre megoldást kell találni².

Az élelmiszer-ellátási lánc működésének javításával foglalkozó magas szintű fórum vállalkozások közötti (B2B) platformján az Európai Bizottság részéről 2011. március 10-én előadott kérést követően több érdekelt fél részvételével párbeszéd indult az élelmiszer-ellátási láncban alkalmazott tisztességes és tisztességtelen gyakorlatok megvitatása céljából. A párbeszédnek az a célja, hogy a platform megbízatása alapján hozzájáruljon a magas szintű fórum keretében zajló folyamathoz. Az egyeztetések lényege az volt, hogy megoldást találjanak az élelmiszer-ellátási lánc szereplőinek alkupozíciója közötti egyenlőtlenségekre, illetve az e pozícióval kapcsolatos esetleges visszaélésekre.

A több érdekelt fél részvételével zajló párbeszéd eredményeként született meg a helyes gyakorlat elveinek, illetve a vertikális kereskedelmi kapcsolatban alkalmazott tisztességtelen és tisztességes gyakorlatok példáinak alább olvasható felsorolása. Ezek az eredmények azt bizonyítják, hogy i. az élelmiszer-ellátási láncban valóban előfordulhatnak tisztességtelen gyakorlatok, ugyanakkor ii. az érdekelték konszenzus útján hatékony megoldást kívánnak találni ezekre a problémákra.

A több érdekelt fél részvételével zajló párbeszéd résztvevői úgy vélik, hogy a helyes gyakorlat ezen elvei az üzleti kapcsolatoknak olyan keretet adnak, amely tiszteletben tartja a szerződési szabadságot és biztosítja a versenyképességet, a bizalmat és a folytonosságot, mindazt, ami az üzletfejlesztéshez, az innovációhoz és a fenntarthatóság három (gazdasági, társadalmi és környezeti) pilléréhez szükséges. Mindezek végső soron a fogyasztók és az egész társadalom javát szolgálják.

Ez a megközelítés kiegészíti az ECR által kialakított helyes gyakorlatokat, amelyek célja az egész értéklánc optimalizálása a fogyasztói igények jobb, gyorsabb és olcsóbb kielégítése céljából.

Az alábbiakban felsorolt elvek és példák figyelembe veszik a kis- és középvállalkozásoknak az élelmiszer-ellátási láncban betöltött fontos szerepét.

A helyes gyakorlat alábbi elveinek tiszteletben tartása révén egyre gyakoribbak lesznek a tisztességes gyakorlat példái, és háttérbe szorul a tisztességtelen gyakorlatok alkalmazása, melyek közül néhányat e dokumentum felsorol.

¹ Az Európai Fogyasztók Szervezete (BEUC) megfigyelőként vett részt a munkában. A BEUC véleménye szerint a helyes gyakorlat általános és egyedi elvei szilárdak, továbbá a polgári és kereskedelmi ügyekben az általánosan helyes gyakorlatokat tükrözik. Kétségei vannak azonban afelől, hogy ezek érvényesítését az uniós piacon hogyan lehet biztosítani.

² Nevezetesen az élelmiszeripar versenyképességével foglalkozó magas szintű csoport záró ajánlásai (HLG.006), a „Hatékonyabban működő élelmiszer-ellátási lánc” c. közlemény (COM(2009) 591), „A kereskedelem és forgalmazás piacának felügyelete” (COM(2010) 355), Az egységes piaci intézkedéscsomag (COM(2011) 206/4), a Bové-jelentés (2009/2237(INI)), a Corazza Bildt-jelentés (2010/2109(INI)), valamint a különböző állami és magánkezdeményezések, többek között az Egyesült Királyságban, Franciaországban, Spanyolországban, Romániában, Magyarországon és Írországon.

A helyes gyakorlat elvei

A szerződő felek a vonatkozó jogszabályokat, többek között a versenyjogi szabályokat szigorúan betartják.

Általános elvek:

- A. FOGYASZTÓK: A szerződő felek vállalkozások közötti kapcsolataikban mindig szem előtt tartják a fogyasztók érdekeit és az ellátási lánc általános fenntarthatóságát. A szerződő felek biztosítják, hogy az ellátási láncban a termékek forgalmazása a lehető legnagyobb hatékonysággal és az erőforrások optimalizálásával történjen.
- B. SZERZŐDÉSI SZABADSÁG: A szerződő felek független gazdasági jogalanyok, akik tiszteletben tartják egymás jogait a saját stratégia és üzletpolitika kialakítására, ideértve az önálló döntés szabadságát arra vonatkozóan, hogy egy megállapodást megkötnek-e vagy sem.
- C. TISZTESSÉGES ELJÁRÁS: A szerződő felek egymással szemben felelősségteljesen, jóhiszeműen és kellő szakmai gondossággal járnak el.

Egyedi elvek:

- 1. ÍRÁSBELI MEGÁLLAPODÁSOK: A felek a megállapodásokat írásban kötik meg, kivéve, ha az kivitelezhetetlen, illetve ha a szóbeli megállapodás mindkét fél számára elfogadható és megfelelő. A megállapodásoknak egyértelműnek és átláthatónak kell lenniük, és a lehető legtöbb lényeges és előre látható elemre ki kell terjedniük, ideértve a megállapodás megszüntetésével összefüggő jogokat és eljárásokat.
- 2. KISZÁMÍTHATÓSÁG: A szerződő felek a szerződés feltételeit egyoldalúan nem módosíthatják, kivéve, ha a felek ebben a lehetőségben, illetve annak körülményeiben és feltételeiben előzetesen megállapodtak. A megállapodásokban rendelkezni kell arról az eljárásról, amely révén az egyik szerződő fél egyeztetést folytathat a másik féllel a megállapodás teljesítéséhez, illetve az előre nem látható körülmények miatt szükséges módosításokról, ahogyan ezt a megállapodás előírja.
- 3. A MEGÁLLAPODÁSOK BETARTÁSA: A megállapodásokat be kell tartani.
- 4. INFORMÁCIÓK: A felek a versenyjogi és egyéb vonatkozó jogszabályok szigorú betartásával bocsátják az információkat a másik fél rendelkezésére, és megfelelő gondossággal biztosítják, hogy a másik fél rendelkezésére bocsátott információ helyes és nem félrevezető.
- 5. TITOKTARTÁS: A felek az információkat bizalmasan kezelik, kivéve, ha az információk már nyilvánosságra kerültek, illetve ha azokat a fél önállóan, jogszerűen és jóhiszeműen szerezte be. A bizalmas információkat a fogadó fél kizárólag arra a célra használhatja fel, amely célból azokat a tudomására hozták.
- 6. A KOCKÁZATOK VISELÉSE: Az ellátási láncban részt vevő szerződő felek vállalkozói kockázataikat maguk viselik.
- 7. JOGOS KÉRÉS: A szerződő felek nem folyamodnak fenyegetéshez annak érdekében, hogy jogosulatlan előnyhöz jussanak vagy indokolatlan költségeket a másik félre hárítsanak.

Gyakorlat	Példák a <u>tisztességtelen gyakorlatra</u>	Példák a <u>tisztességes gyakorlatra</u>
Megállapodások – írásbeli / szóbeli	<ul style="list-style-type: none"> Az alapvető feltételek írásba foglalásának visszautasítása vagy elkerülése. Ez megnehezíti a felek szándékának megállapítását, valamint a szerződés szerinti jogaik és kötelezettségeik meghatározását. 	<ul style="list-style-type: none"> A szerződő felek biztosítják a megállapodás írásba foglalását, kivéve, ha az kivitelezhetetlen, illetve ha a szóbeli megállapodás mindkét fél számára elfogadható és megfelelő. A megállapodás tartalmazza azokat a pontos körülményeket és részletes szabályokat, amelyek alapján a felek közösen, időben és tájékozottan módosíthatják a feltételeket, beleértve a bármelyik szerződő fél számára felmerült költségek szükséges kompenzációját meghatározó eljárást. Az írásbeli megállapodás rendelkezései egyértelműek és átláthatóak. Amennyiben a megállapodást nem foglalják írásba, a szóbeli megállapodás megkötése után az egyik szerződő fél írásos megerősítést küld.
Általános feltételek	<ul style="list-style-type: none"> Tisztességtelen rendelkezéseket tartalmazó általános feltételek kikötése. 	<ul style="list-style-type: none"> Az üzleti tevékenységet előmozdító és tisztességes rendelkezéseket tartalmazó általános feltételek alkalmazása.
Megszüntetés	<ul style="list-style-type: none"> A kereskedelmi kapcsolat előzetes bejelentés nélküli egyoldalú megszüntetése, vagy indokolatlanul rövid felmondási idővel történő és objektív ok nélküli egyoldalú megszüntetése, például az egyoldalúan megállapított értékesítési célkitűzések teljesítésének elmaradása miatt. 	<ul style="list-style-type: none"> A megállapodás egyoldalú megszüntetése tiszteletben tartja a megállapodásban foglaltakat és a megfelelő eljárást, és a vonatkozó jogszabályoknak megfelel.
Szerződéses szankciók	<ul style="list-style-type: none"> A szerződéses szankciókat nem átlátható módon alkalmazzák, és azok az elszenvedett kárhoz képest aránytalanok. A szankciókat a megállapodásban vagy a vonatkozó jogszabályokban foglalt indokok nélkül alkalmazzák. 	<ul style="list-style-type: none"> Amennyiben valamelyik szerződő fél a kötelezettségeit nem teljesíti, a szerződéses szankciókat átlátható módon, a megállapodásban foglaltak tiszteletben tartásával alkalmazzák, és a szankciók a kárral arányosak. A felek a szerződéses szankciókban előzetesen megállapodnak, azok mindkét fél számára arányosak, és azokat a károk kompenzálása érdekében alkalmazzák.
Egyoldalú intézkedések	<ul style="list-style-type: none"> A termékek vagy szolgáltatások költségeit vagy árait érintő, szerződésen kívüli, visszamenőleges hatályú, egyoldalú szerződésmódosítások. 	<ul style="list-style-type: none"> A szerződés tartalmazza azokat a törvényes körülményeket és feltételeket, amelyek alapján a későbbi egyoldalú intézkedés megengedett.
Tájékoztatás	<ul style="list-style-type: none"> A másik fél számára a szerződéssel összefüggő tárgyalások szempontjából lényeges információ visszatartása, amelynek közlését a másik fél jogosan elvárhatta. A szerződő fél a másik fél által közölt bizalmas információkat az utóbbi felhatalmazása nélkül oly módon használja fel vagy hozza harmadik fél tudomására, amely számára versenyelőny megszerzését teszi lehetővé. 	<ul style="list-style-type: none"> A szerződéssel összefüggő tárgyalások során a másik fél tájékoztatása a lényeges információkról, és az információkkal való visszaélés megakadályozása.

<p>A vállalkozói kockázatok megosztása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Indokolatlan vagy aránytalan kockázat áthárítása a másik szerződő félre, például az árrés biztosítása a teljesítés elmaradása esetén történő kifizetés kikötésével. • A szerződő fél saját részére végzett üzleti tevékenységének finanszírozására vonatkozó kötelezettség kikötése. • A promóciós költségek finanszírozására vonatkozó kötelezettség kikötése. • Az egyik szerződő fél megakadályozása abban, hogy termékeit megalapozott állításokkal forgalmazza és reklámozza.. 	<ul style="list-style-type: none"> • A különböző gazdasági szereplők az ellátási lánc egyes szakaszaiban egyedi kockázatokkal néznek szembe, amelyekkel összefüggésben az adott területen folytatott üzleti tevékenységük révén esetleg nyereségre tehetnek szert.. Minden gazdasági szereplő felelősséget vállal a saját kockázatáért, és a kockázatait nem próbálja meg jogtalanul átruházni más felekre. • A kockázatok átruházása a felek megállapodása alapján annak érdekében, hogy mindkét fél számára előnyös helyzet alakuljon ki. • A szerződő felek megállapodnak bármely fél saját részére végzett és/vagy promóciós tevékenységeihez való hozzájárulásuk feltételeiről.
<p>Listázási díjak (előzetes hozzáférési kifizetések)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Olyan listázási díjak kikötése, amelyek egy új termék készletre vételével kapcsolatban felmerülő kockázathoz viszonyítva aránytalanok. 	<ul style="list-style-type: none"> • Amennyiben egy új termék készletre vételével kapcsolatban felmerülő kockázat enyhítése érdekében a felek listázási díjban állapodnak meg, a díjak a felmerült kockázattal arányosak.
<p>Az üzletmenet fennakadásával való fenyegetés</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az üzletmenet fennakadásával vagy az üzleti kapcsolat megszüntetésével való fenyegetés objektív indok nélküli előny megszerzése érdekében, például egy szerződő fél szankcionálása jogainak gyakorlása miatt.. • Nem teljesített szolgáltatások vagy le nem szállított áruk ellenértékének követelése, illetve olyan fizetség követelése, amely nyilvánvalóan nem felel meg a nyújtott szolgáltatás értékének vagy költségének. 	
<p>Árukapcsolás</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Annak kikötése, hogy egy szerződő fél bizonyos termékeket vagy szolgáltatásokat más termékekkel vagy szolgáltatásokkal együtt megvásároljon az egyik szerződő féltől vagy egy kijelölt harmadik féltől. 	<ul style="list-style-type: none"> • A szerződő felek megállapodnak abban, hogy olyan termékeket és szolgáltatásokat kapcsolnak össze, melyek révén nő az ellátási lánc általános hatékonysága és/vagy fenntarthatósága, illetve amelyek a fogyasztók és mindkét szerződő fél számára előnyösek.
<p>Az áruk szállítása és átvétele</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A szállítási vagy áruátvételi ütemezés szándékos megzavarása jogosulatlan előnyhöz jutás céljából . 	<ul style="list-style-type: none"> • A megállapodás szerinti időben történő kiszállítások lehetővé teszik a beszállítók számára, hogy a termelést és a gyártási folyamatokat, valamint a szállítási ütemezését jó előre megtervezzék, a vásárlók számára pedig azt, hogy a leszállított áruk átvételét, raktározását és forgalmazását megszervezzék. • Amennyiben az egyik fél korábbi vagy későbbi szállítással, illetve részszállítással kíván élni, arról a másik felet a lehető leghamarabb és az írásbeli megállapodásban foglaltaknak megfelelően értesíti.

